

اداره خانہ سی : دارالفنون
قاریسندہ کاش حسن پاشا
مدرسہ سی داخندہ در

مرکز توزیعی :
باب عالی جادہ سندہ (اتحاد
تجارت) کتب خانہ سی

آبونہ بدلی :
سنہ لکی ۱۰۰ غروش
آلتی آلتی ۵۰ »

آبونہ قیدی معاملہ سی ہر سنہ تک برنجی
وایکینچی آلتی آلتی اعتباراً اجرا اولونور

دینی ، علمی ، ادبی ، اجتماعی و سرری

مختل
۱۳۳۸

مجموعہ ابرویہ سی

صاحبی ، مدیری ، محرری :

اسلامک نفعنہ خادم مقالات
مع التشر قبول ونشر اولونور

یازانک شخصیتی دکل ، یازینک احمیتی
نظر دقتہ آلتییر .

کلن یازیلردن شایان قبول کورولنلر
تاوخی صیراسیلہ درج ایدیلیر .

کوندریلہ جک آثار ، اوقوناقلی
و مختصر جہ یازیلیر ، اولمالیدر .

ذی القعدہ فی : غروش
۱۳۴۱ ۱۰

عدد جلد
۳۷ ۴

افاده مخصوصه :

عون الہی و امداد رسالتناہی یہ استاد محفل
مجموعہ سی بونسخہ ایلہ دردنجی سنہ انتشارینہ داخل
اولیور . اوتوز آلتی نسخہ کوروان انتظام
نشریات ایلہ تنوع و تکمل مندرجاتک یوندن صوکرادہ
مع زیادہ کورولہ بیلیمہ سنی توفیقات ربانیہ دن امید
ایدہ رم وسطور آتیہی مطالعین کرامک نظر دقتہ
عرض ایلرم :

۱ - محفل اداره خانہ سی ، دارالفنون
قارشینسندہ کائن حسن پاشا مدرسہ سی داخلہ نقل
ایدیلشدر . مکتوب کوندہ رمک ، یاخود صاحب
مجموعہ ایلہ کوروشمک ایستہ یئلرک ہر کون اوکلہ دن
صوکر اوریہ مراجعت بویورماسی ،

۲ - مجموعہ نک صحائف محدود اولماسنہ بناء
خارجدن یولالانیلہ حق یازیلرک ممکن مرتبہ مختصر
وبالخاصہ مفید اولماسی ،

۳ - آبونہ قیدی معاملہ سی ہر سنہ نک برنجی
وایکنجی آلتی آیلغندن اعتباراً اجرا ایدیلہ چکندن
آبونہ اولاجقئرک بوجہی نظر دقتہ آلماسی ،

۴ - کچن سنہ ۱۰۰ غروش کوندہ رمش
اولانلرک آبونہ مدتی ختام بولدیہی جہتلہ تجدید
ایتمک ، یاخود آلامق ایستہ یئلرک اداره خانہ یہ
معلومات ویرمہ سی ،

۵ - حیتلی قارئلر مزک اخوان و یاران نشویق
صورتیلہ محفلک انتشار و دوامہ خدمتہ بولونماسی .
باقی ومن اللہ التوفیق

طاہر المولوی

محفل دینی و علمی :

تفسیر لری - مفسر لری

حضور ہایون خلافتناہی درس شریفی مقرر لرندن
وسلمانیہ مدرسہ عالیہ سی مدرس لرندن برغمہی جودت

افندی استاد فاضلمز طرفندن بو عنوان ایلہ یازیلش اولان
اثر مهم ، فاضل مشارالہک لطف مخصوصیلہ بونسخہ دن
اعتباراً محفلہ درج ایدیلور .

قرآن کریم ایلہ تفسیر و تأویلنہ ، تلاوت و کتابت
اعتباریلہ کیفیت جمعہ ، بالروایہ وبالروایہ تفسیرہ دائر
معلومات مفصلہ یی ، بزدہ مفسر لرک طبقاًیلہ مختصر
ترجمہ حاللرینی احتوا ایدن بو کتاب مفیدی مجموعہ نک
جمعی لستندہ و قسم قسم اولہرق نشر ایلہ یہ جکر .
مستعیناً باللہ ابتدا ایدیورز :

جمع قرآن

جمع قرآن ایکی درلودر . بری تلاوت ،
دیگری کتابت اعتباریلہ در .

تلاوت اعتباریلہ جمعی : قرآن کریمک زمان
سعادت اقتران محمدیدن انقطاع و حیہ قدر گذران
اولان مدت ظرفندہ اصحاب کزینک حفاظی طرفندن
شیمدیکی او قود یغمز مقدار دن نہ اکسیک ، نہدہ
زیادہ اولمایہرق حفظ و جمعندن عیازندرکہ بوندہ
قطعیاً شبہ یوقدر . یالکز شوقدر وارکہ اوزمان
سور جلیلہ شیمدیکی ترتیب اوزرینہ مرتب دکل
ایدی . چونکہ ارجح اقوالہ کورہ قرآنک نزولاً
الک صوکی بولونان (یا ایہا الذین آمنوا اتقوا اللہ و ذروا
ما بقی من الربا) دن باشلا یوب (ثم توفی کل نفس
بما کسبت و ہم لایظلمون) جملہ جلیلہ سیلہ مسکی-
الحتام اولان آیات جلیلہ دن صوکر ا حیات پیغمبری
آنحق طقوز کون امتداد ایدہ بیلدیکنندن ترتیب
سورہ میدان قلامش ایدی .

ایستہ قرآن کریم عظمای اصحاب کزینندن
(ابی بن کعب) (زید بن ثابت) (ابو موسی الاشعری)
(ابوالدرداء) کی ذوات کرام و باخصوص حققرندہ
(بحسبہم الجاہل اغنیاء من التعفف) جملہ جلیلہ سیلہ
توصیف قرآنی شرق نزول ایدن و نواحی و بلدانہ سوق
اولونہ کلمکدہ اولان مفرزہ لرہ ترفیقاً تعلیم قرآن ایچون
کوندہ ریلن و عدد لری یوزی متجاوز بولونان (اصحاب

حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرت تلی :
— ناسک جمع قرآن خصوصندہ اک زیادہ نائل
اجر وثواب اولانی ابوبکر در . الله ، اوکا رحمت
ایله سین . جملہ تقدیریہ سبیلہ حضرت ابوبکر ک
ثناسندہ بولونمشدر .

خلاصہ : حضرت پیغمبرک زمان سعادتلرندہ
کندی حضور سنیہ لرنده آری آری یازیلش اولان
آیات و سوری او صحیفہ لردن بالاستسماخ یازدیران
و بونلری بریرہ طوبیلایان حضرت ابوبکر در . بناء
علیه حق عالیرندہ (اول من جمع القرآن) عنوان
جلیلی بک موافقدر .

مابعدی وار برغمہ فی جودت

عقل و نقل

عقل : سائر حیواناتدن انسانک مابہ الامتیازی
اولان غریزہ اطلاق اواندینی کی او غریزہ
سبیلہ حاصل اولان علوم و معارفہ اطلاق اولنور .
نقل : معجزات ایله مؤید اولان رسول اللہک
خبریدر کہ آکا شرع دینور .

بشرک واسطۂ علم و عرفانی حواس ، عقل
و نقول صحیحہ در . آنک ایچون اثبات مطالبندہ
حواس ایله ادله عقلیہ و نقلیہ مراجعت اولنور .
دلیل : لغتہ مرشد و مابہ الارشاد مغناسنہ
اولوب اصطلاحندہ ، کندیسندہ نظر صحیح اجرا سبیلہ
صورت سالماندہ تأمل و تفکر ایله مطلوب خبریہ
علم و یا ظن حصولنہ ایصال ایمن شیدر .

دلیل ، احتوا ایلدیکی مقدماتک مأخذی اعتباریله
عقلی و نقلی قسملرہ انقسام ایدر .

عقلک حکمیلہ مطلوبہ ایصال ایدن دلیلہ عقلی
دینیر . بنانک بانی یه ، عالمک صانعہ دلالتی کی . نقلک
حکمیلہ مطلوبہ دلالت ایلین دلیلہ نقلی دینیر .
مثلا : امر الہی یی ترک ایدن عاصیدر . چونکہ

اولاجق وقایعندہ عظمای امتدن نیچہ لری شہید
دوشہرک معاذاللہ آزوقت ظرقندہ انقراض قراء
وقوعہ کلسین دہ بعض آیات قرآنیہ اونوتولسون .
هان قرآنک جمع ایدیلہ سنی امر و فرمان ایتہ کنز
رایندہ بولونویورم . دیدی .

خلیفہ بونی تصویب و فقہای صحابہ و کتاب
وحیدن (زید بن ثابت) حضرت تلینی دعوت وشو
امر مهمی اونک عہدہ کفایتہ تودیع ایله دی .
زید بن ثابت حضرت تلی ذاتاً حیات پیغمبریدہ
قرآنی تماماً ازبرلہ مش اولمقلہ برابر ابتدا :

— رسول اللہک یآمادیفی برایشی بز ناصیل
یابارز؟ دیہ تردد کوستردیسندہ حضرت خلیفہ نک :
— بوامر خیردر ، بوندہ ترددہ محل یوقدر .

دیمہ سی اوزرینہ کمال دقت و احتیاط ایله ایشہ باشلادی .
وہر کیمدہ دہری ، تختہ ، کیمک اوستتہ یازیلش
قرآندن قاچ آیت وارسہ جملہ سنی بریرہ طوبیلا دی
و کندیسنک اولجہ یازمش بولوندینی صحائف ایله
قارشیلادیرہ رقی و سائر قرایندہ بالمراجعہ اولرندہ
تصدیق ایتدیرہ رک قرآنی تمامیلہ صحیفہ صحیفہ یازوب
جمع ایله دی . اشبو صحف مطہرہ حضرت ابوبکرک
نزدندہ قالدی . وفاتندن صوکرہ حضرت عمرک
یانندہ طور دی . اونک دہ وفاتندہ کریمہ سی
ام المؤمنین حضرت (حفصہ) رضی اللہ عنہانک یانندہ
قالدی .

* *

بروجہ بالا آیات قرآنیہ زمان پیغمبریدہ نہ وجہلہ
ترتیب اولونمش ایسہ اشبو صحف شریفہ او ترتیب
اوزرہ یازیلشدی . فقط سورہ لر صیراسیلہ یازیلایوب
ہر سورہ یالکزباشنہ بر کتاب ایدی . چونکہ ترتیب
آیات توقیفی ایسہ دہ ترتیب سور اجماع صحابہ ایله در .
صحائف قرآنیہ یی بر بردہ جمع ایتک مغناسنجہ حضرت
ابوبکرہ (اول من جمع القرآن) عنوانی ویریلشددر .